

ANU RAUA KESKUS

2020

Ettepaneku esitaja:
Eesti Rahva Muuseum

ANU RAUD

Anu Raud (s 1943) on erakordse andega Eesti tekstiilikunstnik, akadeemik, Viljandi Kultuuriakadeemia ja Eesti Kunstiakadeemia õppejõud ning emeriitprofessor. Anu Raua aastakümnete pikkuse tegevuse südameks on rahvuskultuur, selle areng ja püsijäämine. Tema rahvakunstist ajendatud looming on esindanud Eestit rahvusvahelistel näitustel ja toonud tunnustust lugemata auhindade näol (alates Tartu Ülikooli Rahvusmõtte auhinnast kuni aastate naiseni).

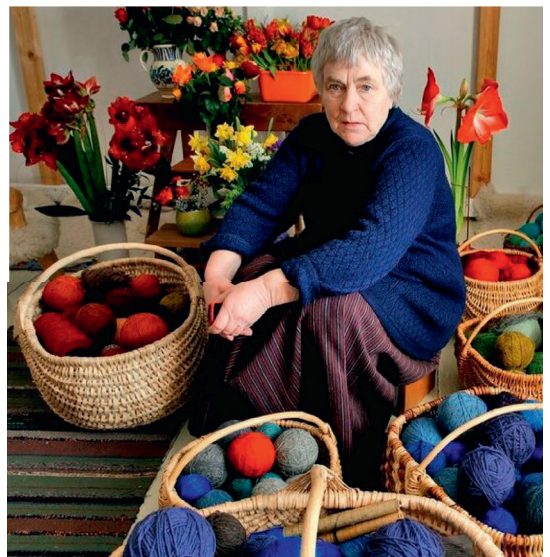
Kauaaegse õppejõu ja rahvakultuuri tutvustajana on Anu Raud harinud sadu tulevasi kunstnikke, disainereid ja käsitöömeistreid Eesti Kunstiakadeemiast, Kõrgemast Kunstikoolist Pallas, Tartu Ülikooli Viljandi Kultuuriakadeemiast ning tekstiili- ja rahvakultuurihuvilisi üle maailma.

Anu Raua looming ja õppematerjalide kogu on loonud võimsa inspireeriva muuseumi, mis pakub elamusi nii loomeinimestele kui ka tavakülastajatele. Heimtali muuseumis ja Kääriku talus on juba mitukümmend aastat tegutsenud praktikabaas. Seal õpitakse tunnetama ja mõistma pärandit, hindama looduslähedast eluviisi ning saadakse julgust kasutada rahvakultuuri elemente nüüdiskunstis.

Soov pakkuda erialainimestele, kohalikule ning rahvusvahelisele publikule inspireerivat, mugavat ja nüüdisaegset loome- ja puhkekeskkonda on pannud Anu Raua eraisikuna arendama Heimtali vallakeskust nii, et tema looming ja kogutud väärtused jääks hoolivatesse kättesse ning Heimtali kui tugev rahvakultuurikeskus püsiks ja areneks.

Anu Raua „Emapuu” (1995) on eesti rahva kingitus ÜRO 50. sünnipäevaks ja see asub maailmaorganisatsiooni peakorteris New Yorgis

Tekstiilikunstnik Anu Raud kodutalu ateljees

HEIMTALI VALLAKESKUS JA KÄÄRIKU TALU

Loodava keskuse südameks on Heimtali vallakeskus. See hästi säilinud maakeskkond asub Viljandist 8 kilomeetri kaugusel Mulgimaa piiril ja selle ajaloolis-kultuurilise väärtusega hoonestus pärineb 19. sajandist ning peegeldab omaaegse valla elu ja tegevust. Vallakeskus on avar väli, mille ümber paiknevad endine Heimtali vallakool (praegune ERMi Heimtali muuseum), magasiaidast ümber ehitatud seltsimaja, vallamaja, valla vaestemaja ja maakelder, väike elumaja ja Metsavahi talu. Sellisena säilinud ja eksponeeritud 19. sajandi vallakeskusi Eestis rohkem ei ole. Paarisaja meetri kaugusel asub Kääriku talu (kunagine mõisamoonakamaja), kus paikneb Anu Raua ateljee ning mis on olnud Raudade perekonna elupaigaks aastast 1928. Kokku 65 hektaril asuvad hooned on ümbritsetud metsade ja heinamaaga, seal on Raudna jõgi ja Heimtali järv, õue- ja aiamaad, millel hoiab silma peal metsavaht.

Heimtali oma erilise kohavaimuga toob lisaks tudengitele igal aastal Anu Raua juurde õppima, mõtisklema ja tegutsema käsitöö ja tekstiilikunsti austajaid Eestist Jaapanini. Siin keskendutakse paikkondlikule pärandile, eesti rahvakultuurile ja selle nüüdisaegsetele kasutusvõimalustele.

Heimtali muuseum ja Kääriku talu on olnud aastakümneid eesti kultuuri tutvustajaks inimestele üle maailma alates kõrgetasemelistest riiklikest külalistest, diplomaatilisest korpusest ja lõpetades valdkondlike erikülalistega. See on teinud Heimtalist Eesti visiitkaardi.

Muuseumi kogud on saanud alguse Anu Raua juba üliõpilaspõlves tekkinud huvist koguda etnograafilisi tekstiile, mille hulk on aastatega kasvanud tuhandetesse. Siin on hoiul paljudes Eesti piirkondades valmistatud meisterlikku ja kaunist rahvuslikku käsitööd. Muuseumis on Heimtali vallakooli ja rahvakultuuri tutvustav püsinäitus, lisaks toimub aastas 5–6 vahetuvat näitust ning pakutakse haridusprogramme koolidele.

Heimtali muuseum

Kääriku talu – üks kunsti- ja loomeinimeste lemmikpaiku

Anu Raua ateljee

Heimtalis käib muuseumis, praktikal, näitustel, haridusprogrammide raames ja mitmesugustel üritustel aastas keskmiselt 10 000 inimest enam kui 30 riigist.

ANU RAUA KESKUS

Anu Rauda Keskusel on potentsiaali kujuneda mastaapseks peatuspaigaks Eesti ja Mulgimaa külalistele ning meelepäraseks töö- ja puhkekohaks kultuuri- ja loomeinimestele.

Heimtali on toimiv rahvakultuurikeskkond, mis püsib tänu vabatahtlikule tööle, tegutseb väikeses mahus ning vajaks tulevikule mõeldes kindlamat alust. Elu on näidanud, et huvilisi oleks palju rohkem, kui on olnud võimalik vastu võtta. Ka majanduslikus mõttes toimiks keskus tulevikus tervikuna, teenides lisateenuste kaudu tulu ning osaledes rahvusvahelistes ettevõtmistes seniste ja uute koostööpartneritega. Teenuste ja toodete pakett hõlmaks sündmuskorraldust, käsitöö ja toodete arendust ning turustamist keskuse poes, toitlustust, näitusi, kunstiresidentuuri, koolitusi ja laagreid rahvusvahelise haardega publikule. Keskuse meeskonna moodustaks vastavalt hooajale 3–7-liikmeline tuumik.

Anu Raud mustrimaailma tutvustamas

Mitmefunktsiooniline keskus

Heimtali magasiaidas tegutsev seltsimaja ja valla-koolis asuv muuseum oleksid koos planeeritava uue hoonega keskuse südameks, kus põimuvad iidne rahvakultuur ja moodne näitusekeskkond.

Kontsert seltsimajas

Keskuse tuiksooneks saab uus tänapäevane näitusehoone, mis sobitub arhitektuurselt vallakeskuse teiste hoonetega. Kavandatud näitusehoone võimaldab eksponeerida Anu Raua ja teiste kunstnike töid, mis aitaks lahendada ka Viljandi piirkonnas puuduva kunstisaali probleemi. Üheks osaks kvaliteetsest näituseprogrammist oleks residentuuris viibivate kunstnike tööde väljapanek.

Näitusealad on avatud ja igapäevases kasutuses, pakkudes külalistele koos vallamajas asuva kohvikuga meeldivat külastuselamust. Muuseumi ja seltsimaja ruumid sobivad ka suuremate ürituste ja väiksemate näituste korraldamiseks, samuti saab üürida ruume ürituste korraldamiseks. Näituseala ette jääb ruumi ka väliüritusteks, -näitusteks ning pikniku pidamiseks. Näitustele lisaks pakub keskus avalike ürituste programmi. Juba praegu peetakse Heimtalis mitmeid traditsioonilisi sündmusi, näiteks toimuvad seal muuseumiöö, muinsuskaitsepäevad, kalendritähtpäevade tähistamised, filmifestivalid, laadad ning rahvusvaheline võistlus „Käi ja koo“.

Praktika- ja loomekeskus

Heimtali vallakeskuse hooned moodustavad teraviku, mis pakub lisaks muuseumi- ja näitusekülastusele ajutist tööpaika ning ateljeesid kunstnikele, teadlastele ja kirjanikele.

Vallamaja ja abihooned, vaestemaja, väike elumaja ja Kääriku talu abihooned kohandatakse residentidele ajutisteks eluruumideks, pakkudes majutust mitmesse hoonesse hajutatult.

Koostöös ülikoolidega oleks keskus kunstnike ja välisresidentide vastuvõtjaks ning praktikabaasiks tudengitele. Rahulik ja inspireeriv keskkond annab võimaluse valmistada ette loenguid ja tegelda muu loometöoga.

Anu Raua isikunäitus „Isamaastikud“

Eestis resideerivate välisriikide suursaadikute sügisreis Viljandimaale

Tekstiilikogudega tutvumine

Rahvakunsti praktika

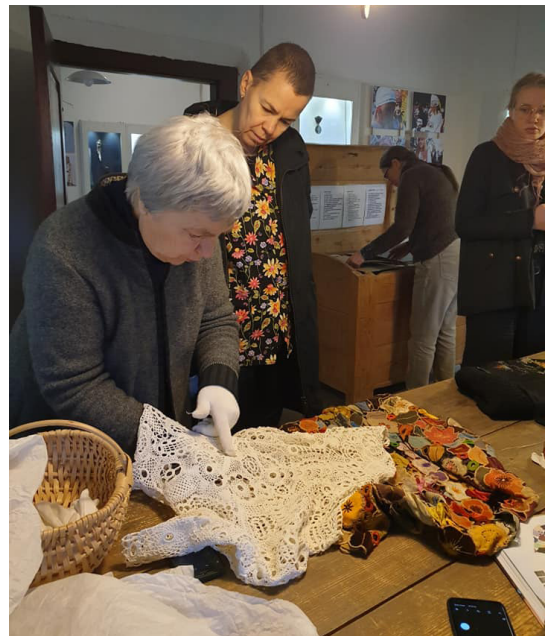
Koostöös Rahvakultuuri Keskusega on planeeritud täiskasvanuhariduse programm.

Rahvakultuuri keskuse lai kontaktivõrgustik ja kogemustepagas annavad tuge välisresidentide vastuvõtmisel ja rahvusvahelise koostöö hoo-
gustamisel. Näiteks on Tartu Ülikooli Viljandi Kultuuriakadeemia rahvusliku käsitöö osakonna eestvedamisel loodud Põhjamaade käsitöö uurimise ja õpetamisega tegelevate kõrgkoolide võrgustik (6 kõrgkooli Eestist, Soomest, Rootsist ja Norrast). Võrgustik saab kasutada Anu Raua Keskust oma korraliste koostöökohtumiste, projektiõppe ja praktikate toimumispaigana, mille lisaväärtus tuleb pärandi ja innovatsiooni sümbioosist.

Lisaks on keskuses ruumid vaipade kavandamiseks ja kudumiseks ning lõngade värvimiseks. Loomelaudas on töökojad ja ateljeed. Residentidele pakutakse toitlustust ja köögi kasutamise võimalust. Heimtali keskkond ja töötingimused on just sellised, mis inspireerivad kunstnikke, disainereid, käsitöömeistreid ja lapsi rahvakultuuri ja maaelu tunnetuse kaudu. Nii korraldataksegi Heimtalis juba praegu väikses mahus lastelaagreid, kus on olulisel kohal rahvakunst, käsitöö, loodus ja maaelu.

Kunstivaldkonna praktikabaasi kõrval toimuvad Heimtalis Eesti Noorte Teadlaste Akadeemia, Eesti Maaülikooli, Eesti Muusika- ja Teatriakadeemia, Olustvere Teenindus- ja Maamajanduskooli ja mitmete teiste valdkondade kursused.

Kääriku talus on Anu Raua arhiiv ja raamatukogu, mille uurimiseks kohandatakse ruumid. Lisaks esinduslikule raamatukogule on talus enam kui 70 teosega 20. sajandi Eesti kunstikogu, mis ootab eksponeerimist.

Anu Raud ja Ene-Liis Semper (EKA stsenograafia osakond muuseumikogudega tutvumas)

Audentese Erakooli õpilased mängivad läbi Eesti Vabariigi sünni (ajarännak)

Tartu Ülikooli Viljandi Kultuuriakadeemia metalleriala tudengid muuseumipraktikal

Looduskeskus

Rahvakultuuris on oluline side looduse, keskkonna ja pärandi vahel. Seega on keskuse tegevusvaldkonnaks ka loodus- ja keskkonnaharidus, mis on alus pärandkultuuri tundmiseks ja kunstiloominguks.

Aiamaad koos Metsavahi talu ümbritsevate metsade ning heinamaaga tutvustavad taime- ja puuliike. Keldris saab toitaineid hoiustada, et valmistada traditsioonilisi toite.

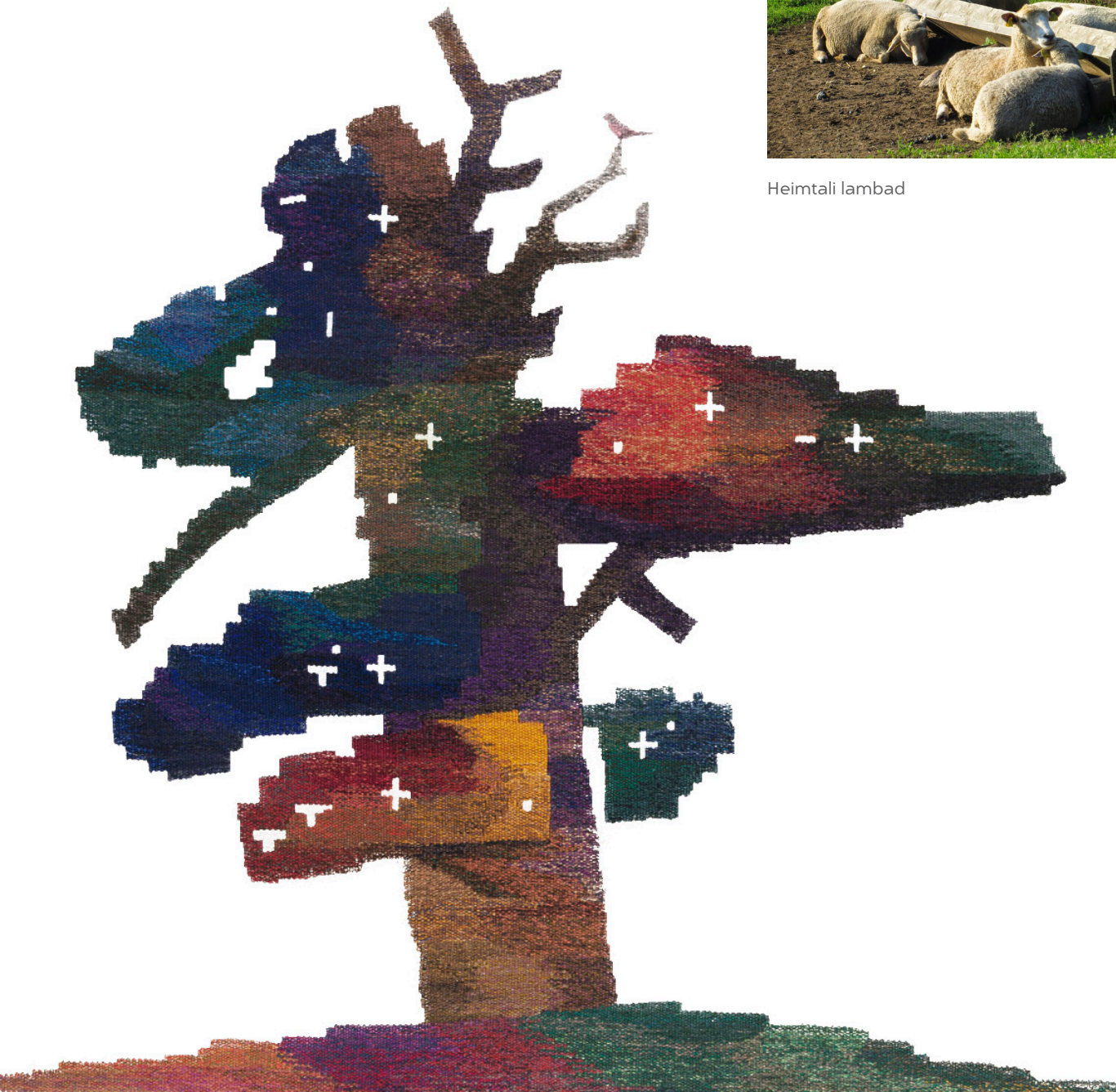
Matka-, orienteerumis- ja suusarajad võimaldavad aktiivset puhkust, saunad pakuvad lõõgastust.

Matkalised aida ees

Heimtali lambad

KESKUSE ULATUS

Kilomeetri kaugusel Heimtali vanast vallakeskusest asuvad Heimtali mõis ja mõisapark ning arhitektuuri-preemiatega auhinnatud ringtall. Kõik koos annaksid Põhja-Mulgimaale juurde olulise tõmbekeskuse, mis ei oleks nähtav ja tuntud mitte ainult Lõuna-Eestis, vaid ka Baltikumis ja Euroopas laiemalt. Kavandatav näitusekeskus hakkab pakkuma ekspositsioonivõimalust oma loomingu kaudu pärandkultuuriga dialoogi astuvatele kunstnikele. Euroopas ainulaadse suunitlusega näitusepinnana on keskusel potentsiaali kujuneda mõjukaks rahvusvaheliseks näitusepaigaks.

Viljandi on alates 2019. aastast UNESCO loovlinnade võrgustiku liige käsitöö- ja rahvakunstilinnana. Anu Raua Keskus osaleks loovlinnade võrgustiku tegevuses, pakkudes väliskülalistele residentuuri võimalust ning oleks kõrgetasemeliste rahvakunstinäituste toimumiskohaks. Keskuse teeks teiste seas silmapaistvaks Anu Raua tuntus, rahvakultuurikogud, unikaalne kultuuri- ja looduskeskkond ning lai toetajaskond kunsti- ja ülikoolimaastikul, mis annab aluse tugevale koostööle.

Pärandi tähtsus on maailmas tõusuteel, käsitöö- ja meistrioskuste omandamise olulisus täiskasvanuhariduses üha kasvab, samamoodi on pärand muutunud sotsiaalseks ja heaolu toetusmehhanismiks. Eesti riiklikes arengukavades on pärandil põhinev turism olulisel kohal eripära loomisel turismivaldkonnas, säästev turism ning looduspärandi väärtustamine on kesksed nii looduskaitse kui ka säästva arengu strateegiates ning Eesti 2035 plaanides. Pärand ja sellel põhinev innovatsioon ning nende majanduslik tähtsus on tähelepanu keskmes ka järgmiste aastate Euroopa Liidu tegevuste kontekstis.

Anu Raud on toonud Heimtalis loomingu tegelemise ja puhkama põlvkondade kaupa loomeinimesi juba alates 1970. aastatest. Nüüd on aeg anda sellele ettevõtmisele veelgi hoogu ning kindlustada omanäolise kultuurikeskonna tulevik ja veelgi laialdasem tuntus.

Laulupeo tule tulemine

Laulupeo tule vastuvõtmise tseremoonial

Tööde eeldatav maksumus

Kogumaksumus (eurodes)	2 600 000
Vana vallakeskuse korrastamine	1 100 000
Vaestemaja ja keldri taastamine	220 000
Seltsimaja korrastamine sündmuste- ja ateljeepindadeks	330 000
Vallakeskuse maastikulahendus, loodus- ja matkaradade rajamine	40 000
Vallakooli korrastamine	100 000
Vallamaja korrastamine	40 000
Väikese maja korrastamine residentuuriks	150 000
Kääriku talu kõrvalhoonete korrastamine residentuuriks	60 000
Metsavahi talu ja mätaskeldri korrastamine	90 000
Metsavahi talu lauda renoveerimine töötubadeks ja ateljeedeks (loomelaut)	70 000
Uus näitusehoone	1 500 000

Potentsiaalsed kaasrahastajad

- Ettevõtluse Arendamise Sihtasutuse turismi ja ettevõtluse arendamise programmid
- Leader-programmi meetmed maaettevõtluse arendamiseks ja konkurentsivõime tõstmiseks
- Muinsuskaitseameti toetusprogrammid muinsuskaitsealuste hoonete korrastamiseks
- Keskkonnainvesteeringute Keskuse keskkonnateadlikkuse ja taristute rajamise programmid
- Viljandi vallavalitsus
- Eraannetajad

Heimtali vallakeskus

19. sajandi funktsioon	Praegune funktsioon	Funktsioon keskuses	Ehitisealune pind (m ²)	Tehtud investeeringud (eurodes)
Heimtali vallakool	ERMi Heimtali muuseum	ERMi Heimtali muuseum	254	Hoone ja alade ost 7000, hoone korrastamine 20 000
Magasiait	Seltsimaja	Ürituste toimumiskoht, ateljeed	419	Hoone ja alade ost 10 000, hoone korrastamine 10 000
Vallamaja	Toitlustus- ja praktikabaas	Toitlustus- ja praktikabaas	250	Hoone ja alade ost 25 000, kompleksi renoveerimine 80 000
Valla vaestemaja	-	Praktikabaas	162	Hoone ja alade ost 10 000, hoone taastamisprojekt olemas
Väike maja	Praktikabaas	Residentuur ja ateljee	100	Hoone ja alade ost 20 000, hoone korrastamine 10 000
Metsavahi talu ja laut	-	Residentuurikeskus ja töökodade ala	314	Hoone ja alade ost 75 000, hoone korrastamine 7000
Kääriku talu ja kõrvalhooned	Anu Raua ateljee ja kodu	Anu Raua ateljee, raamatukogu ja arhiivruumid	500	Kompleksi korrastamine 25 000
-	-	Uus näitusehoone Anu Raua tööde näituse ja vahetuvate näituse pindadega	500	-